

editörün *kaleminden*

Değerli Meslektaşlarım,

Yaşadığımız yüzyılda ön planda olduğu ve olacağı bildirilen meslekler arasında mühendisliğin yanı sıra hemşirelik, eczacılık gibi sağlık meslekleri yer almaktadır. Uluslar arası olarak geleceğin meslekleri içinde yer alan hemşirelik mesleği, ülkemizde de aynı konumda mıdır? Ülkemizde hemşirelik mesleğinin saygınlığı gelişmiş ülkelerdeki ile benzer düzeyde midir? Hemşirelik mesleğinin ileri düzeyde olduğu ülkelerde uygulanan politikalar ve bu politikalardeki tutarlılık ülkemiz için de söz konusu mudur? Bu bağlamda çok sayıda soru sorulabilir...

Gelişmiş ülkelerde hemşirelik mesleğine verilen değer ve meslek üyelerinin saygınlığı yüksektir; çünkü yapılmış çok sayıda çalışmada, iyi eğitim almış ve yetkinlik düzeyi yüksek olan hemşirelerin verdiği bakım hizmetinin hastalar yönünden daha iyi klinik sonuçlar sağladığı ve sağlık hizmetlerinin maliyetini düşürdüğü gösterilmiştir. Ayrıca, toplum da hemşireliğin farkındadır; çeşitli kampanyalarla nitelikli bir hemşireden beklenen bakım hizmetinin ne olduğu topluma anlatılmış ve toplumun eğitim düzeyi yüksek ve yetkin hemşireden bakım alma talebi oluşturması sağlanmıştır. Diğer bir deyişle, vatandaşlar sağlık hizmeti alırken kimden/kimlerden bakım aldığını sorgulamaktadır. Dolayısı ile hastaneler ya da diğer sağlık kuruluşları nitelikli hemşireleri işe almak ve işte tutmak için çaba sarf etmektedir. Bu ülkelerde mesleki örgütlerin de otoritesi ve saygınlığı vardır; bu örgütlerin hemşirelik mesleği ile ilgili oluşturdukları standartlar ve her bir düzeydeki hemşire için hazırladıkları sorumluluk, yetki ve görev tanımlarına ilişkin dokümanlar politikacılar ve hükümet tarafından dikkate alınmaktadır. Diğer yandan hemşirelik okulları, mesleğe istekli ve entelektüel düzeyi yüksek daha iyi adaylar çekmek üzere kampanyalar yürütmektedir. Sonuç olarak mesleğin gelişiminde toplum, hemşirelerin çalıştığı sağlık kurumları, meslek örgütleri ve meslek üyeleri önemli birer itici güç oluşturmakta ve politikacıları harekete geçirmektedir.

Ülkemizdeki durumu incelediğimizde ise; son yıllarda hemşirelik ile ilgili yasal düzeyde bazı olumlu gelişmeler yaşanmasına rağmen, ülkemiz insanının sağlığını ve hemşireliğinin 30-40 yıllık geleceğini ciddi düzeyde etkileyecek geri adımların atıldığı görülmektedir. Olumlu gelişme, 2007'de yenilenen Hemşirelik Kanunu ve 2010-2011 yıllarında yürürlüğe giren Hemşirelik Yönetmeliği'dir. Hemşirelik Yönetmeliği, hemşirelerin çağdaş düzeyde sorumluluk, görev ve yetkilerini tanımlamakla birlikte, çalışma yaşamında bu düzenlemelerin uygulamaya aktarılmasında ciddi sıkıntılar vardır. Çünkü, bu yeni yasal düzenlemeler ile çelişen eski ya da daha yeni yasal düzenlemeler mevcuttur. Örneğin, Kamu Hastaneler Birliği'nin taşra teşkilatına ilişkin mevzuat hemşirelerin geleneksel

rollerini korumuş ve destek hizmetler ile ilgili görevlerini ön plana çıkarmıştır. Ayrıca, Hemşirelik Hizmetleri Yönetmeliği'nde var olan başhemşire yerine "Hasta Bakım Müdürü"nü tanımlamış ve bu pozisyona gelecek kişiler için hemşire olma zorunluluğu getirilmemiştir. Bu durum, uluslararası düzeyde hemşirelik yönetim standartlarının başında gelen "mesleğin kendi kendini yönetme" yetkisini yok edebilecek çok önemli bir tehdittir. Geçtiğimiz yıl içinde, çoğu hastanede bu pozisyonlara hemşireler atanmıştır; ancak gelecekte hemşirelerin atanacağı garantisizdir.

Türk hemşireliği açısından diğer önemli bir sorun sağlık meslek liseleridir. Yenilenen Hemşirelik Kanunu'nda hemşire yetkisi lisans mezunu hemşireye verilmiş olmakla birlikte, kanunda yer alan geçici maddeye dayalı olarak kurulmuş çok sayıda sağlık meslek lisesi yedi yıldır öğrenci almaktadır. Bu programlardan mezun olmuş ya da yakın zamanda mezun olacak binlerce hemşire/aday hemşire vardır. Bu yıl içinde yapılan değişiklik ile bu okullar gelecek yıldan itibaren hemşire yardımcısı yetiştirmek üzere öğrenci alacaktır; dört yıl sonrasında da mezunları yardımcı hemşire olarak görev almaya başlayacaktır. Ancak, ülkemizde hemşireliğin yakın geçmişini ve mevcut hemşire profilini düşündüğümüzde, farklı eğitim düzeyinde eğitim almış ve aynı görev-yetki ile çalışmış ve çalışmakta olan hemşirelerin yanında yardımcı hemşirelerin yer alması, alanda yaşanan sıkıntıları artıracak ve çalışma barışının daha da bozulmasına yol açacaktır. Gelişmiş ülkelerin hiçbirinde yardımcı hemşireler dahil olmak üzere lise düzeyinde hemşirelik eğitimi yoktur. Son olarak hemşirelik örgütümüz olarak Türk Hemşireler Derneği'nin bu konudaki görüşleri de politikacılar ya da hükümet tarafından yeterince dikkate alınmamaktadır. Tüm bu uygulamalar, ülkemizde hemşirelik eğitimi, yönetimi ve uygulamalarının gelişiminin ve topluma hak ettiği bakımın sunulmasının önünde çok önemli engellerdir.

Sonuç olarak yenilenen Hemşirelik Kanunu ve Hemşirelik Yönetmeliği ile ilgili düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, hemşirelerin eğitimine göre yetkilendirilmesi, istihdam edilmesi ve denetlenmesi yeni düzenlemelerin yapılması konusunda tüm meslektaşlarımıza, hemşirelik örgütlerine, politikacılar ve hükümete önemli sorumluluklar düşmektedir.

**Yeni yılda, mesleğimiz ve ülkemiz için en iyi dileklerle,
Yard. Doç. Dr. Emine TÜRKMEN**